
HET GENTS KERKEPAD

INLEIDING

Heel wat bezoekers aan een stad of dorp hebben de reflex, bij een eerste verkenning, een kerkgebouw binnen te stappen. Dikwijls kunnen ze daar een eerste en soms goede indruk krijgen van het wel en wee van die stad of gemeente. Iedere gemeenschap, hoe klein die ook mag zijn, heeft in de loop van haar geschiedenis, op een bij voorkeur centraal gelegen plaats, een bedehuis opgericht. De rijkere steden konden het zich veroorloven majestatische kathedraalen, vol gestouwd met waardevolle kunstwerken, op te trekken. Andere, minderbevoegde plattelandsdorpen, moesten zich beperken tot een eenvoudige kapel of kerk, opgefleurd met wat pretentieloze volksdevotiekunst.

Naast het religieus aspect was een kerk, in het verleden, de uitgelezen plaats waar de belleman vanuit zijn roephuisje of van op zijn roepsteen het lokale nieuws kond deed. De moderne techniek heeft inmiddels deze kleurrijke dorps-

schreeuwers naar de folklore verwezen, hun netjes opgeblonken bellen en houten ratels een plaats gegeven tussen andere museumspullen.

Zijn de roephuisjes en -stenen, voor zover ons bekend, in Gent overal verdwenen, in sommige streken kan een oplettend oog ze nog terugvinden in de buurt van de kerkingang.

Af en toe loont het de moeite eens een blik te werpen op de vloer of de muur van een kerk. Soms ontdek je er oude grafzerken. Zij zijn dikwijls nog de enige herinnering aan wat eens een mens was. Wat meer is, ze benadrukken de vergankelijkheid van dat wezen.

Van heel wat grafzerken werd door de tand-des-tijds en door het schoeisel van de kerkbezoekers de tekst en de symbolen weggesleten.

Anderen daarentegen konden voorlopig ontsnappen aan het steeds maar verder woekerend verval. Stuk voor stuk zijn het nu nog stenen geschiedenisboeken. Op het vlak van religieuze gebouwen wordt Gent beslist niet stiefmoederlijk behandeld.

Op het grondgebied van het huidige Gent, met inbegrip van de deelgemeenten dus, tellen we niet minder dan vijfenvijftig kerken (parochiekerken en andere). Voor het werkgebied van de Historische en Heemkundige Kring Gent (het Gent van voor de fusie) alleen al, zijn het er een dertigtal.

Van deze dertig kerken hebben we getracht een aantal gegevens, zoals b.v. de ontstaansgeschiedenis en de kunstwerken en grafschriften die ze bevatten, te bundelen.

We zijn er ons van bewust dat, niettegenstaande we zoveel mogelijk wetenswaardigheden hebben verwerkt in dit "Gents Kerkepad", in deze materie volledigheid nagenoeg onmogelijk is.

David MAES

SINT-BAAFSKATHEDRAAL - Sint-Baafsplein

De eerste vermelding van een bedehuis op de plaats waar zich de nu overwegend gotische Sint-Baafskathedraal bevindt, situeert zich in 942. In dat jaar wijdde Transmarus, bisschop van Doornik en Noyon, op 16 april (of de 17de der kalenden van mei) de kerk in en werd ze onder bescherming gesteld van Sint Jan-de-Doper.

De eerste Sint-Janskerk was waarschijnlijk in hout opgetrokken. Over die kerk is weinig bekend. Een reusachtige brand in 1179 verwoestte immers een groot deel van de stad, alsook de meeste archiefstukken.

In 1228 lieten de drie pas ingestelde schepenbanken - de zogenaamde XXXIX schepenen - het koor met de zijpanden in steen optrekken. Enkele belangrijke poorters stonden hen hierin bij. Zo is bekend dat de echtgenote van Geraard Vilain, beter bekend onder de naam Geraard de Duivel, in 1235 een grote financiële bijdrage leverde voor de bouw van de kerk.

Die eerste Romaanse kerk was geen lang leven beschoren. Reeds een halve eeuw later, meer bepaald in 1274, dacht men er aan een nieuwe kerk te bouwen. Van de vierbeukige Romaanse crypte werden de twee buitenste beuken afgebroken. Daarnaast werd ook de oude kerk beetje voor beetje afgebroken. Het Romaans driebeukig koor en de kleine kruisbeuken liet men zolang als mogelijk staan om daarin de erediensten te laten doorgaan. Ondertussen bouwde men het gotisch koor er overheen. Later werd dan het oude koor gesloopt.

De werken vorderden zo langzaam dat het nog tot het begin van de 14de eeuw duurde vooraleer de kerk afgewerkt was.

De koorvensters met monelen in Brabantse steen werden in 1405 geplaatst. Jan van der Donckt leverde in 1416 het timmerwerk voor de toren, maar zag zijn werk afgekeurd door een college van deskundigen.

Die eerste toren was niet zeer hoog en bevond zich boven de huidige kruisbeuk, op de plaats waar zich toen de hoofdingang situeerde. Hij werd in 1559 afgebroken.

De kerk bleek, door de snel groeiende bevolking, al vlug te klein. Kort na midden 15de eeuw besloot men dan ook tot de vergroting ervan. Eerst bouwde men de nieuwe toren, naar een ontwerp van Jan Stassins. Hij werd opgetrokken los van het reeds bestaand gebouw, waartussen later het schip zou komen.

Het leggen van de grondvesten startte in 1461. In datzelfde jaar, op 25 mei, legde de abt van Sint-Pieters de eerste steen tijdens een grote plechtigheid. Gelijktijdig met de toren bouwde men twee kapellen langs weerszijden ervan.

In 1511 was de toren reeds zover af dat er reeds een grote klok kon in hangen. De kap en het kruis werden uiteindelijk geplaatst omstreeks 1534 door bouwmeester Jan de Comere.

Niet alleen hoge bomen maar ook hoge torens vangen veel wind en zijn een gemakkelijke prooi voor de bliksem. Zo trof een blikseminslag de toren van de Sint-Janskerk op 15 augustus 1586 en op 1 maart 1587.

Reeds kort na de plaatsing werd het bovenste deel van het kruis door een hevige rukwind weggeslagen. Na enkele herstelpogingen werd het op 22 juni 1564 vervangen door een kleiner en duurzamer exemplaar. Het nieuw kruis, met een gewicht van 945 pond, een lengte van 19 voet en een breedte van 14 voet, was het werk van Laurens Rooman. Het werd op zijn plaats gebracht door de negenjarige Lieven De Vos, hierin bijgestaan door zijn vader.

Op 2 september 1602 sloeg de bliksem nog maar eens in en bij de daarna ontstane brand ging de ganse torenspits in de vlammen op. Gelukkig dat op dat ogenblik het onweer gepaard ging met een hevige regenval, zoniet was de kans groot geweest dat de ganse kerk in as was gelegd. De omwonenden praatten nog dagen na over de ramp en al vlug gingen er stemmen op dat de brand het werk was van de duivel of van "toveressen".

Om de heropbouw van de torenspits te bekostigen verkreeg het kerkbestuur, bij koninklijk octrooi van 30 april 1622, de toelating een belasting te heffen van

Het interieur

Over de kunstschaten die de Sint-Baafskathedraal rijk is kunnen we heel wat vertellen. Het ligt echter niet in onze bedoeling hier alle details weer te geven, noch van volledig te zijn. De meer geïnteresseerde lezer verwijzen we naar het verdienstelijk werk van dr. Elisabeth Dhanens: "Inventaris van het Kunstpatrimonium van Oost-Vlaanderen, deel V, Sint-Baafskathedraal - Gent".

Vooraleer we onze wandeling langsheen de talrijke kapellen zullen aanvatten, behandelen we het centrale deel van de kathedraal.

De preekstoel

Een eerste blikvanger, bij het binnenkomen van de kathedraal, is beslist de monumentale rococopreekstoel.

Op hun zoektocht om een geschikte beeldhouwer te vinden voor het maken van een preekstoel gingen de kanunniken van Sint-Baafs niet over één nacht ijs. Een eerste ontwerp door P. Lammens uit 1719-1720, werd afgewezen. Drie ontwerpen door Frans Allaert uit 1738-1739 en even later een ontwerp door Norbert Heylbroeck, voldeden eveneens niet aan de gestelde eisen.

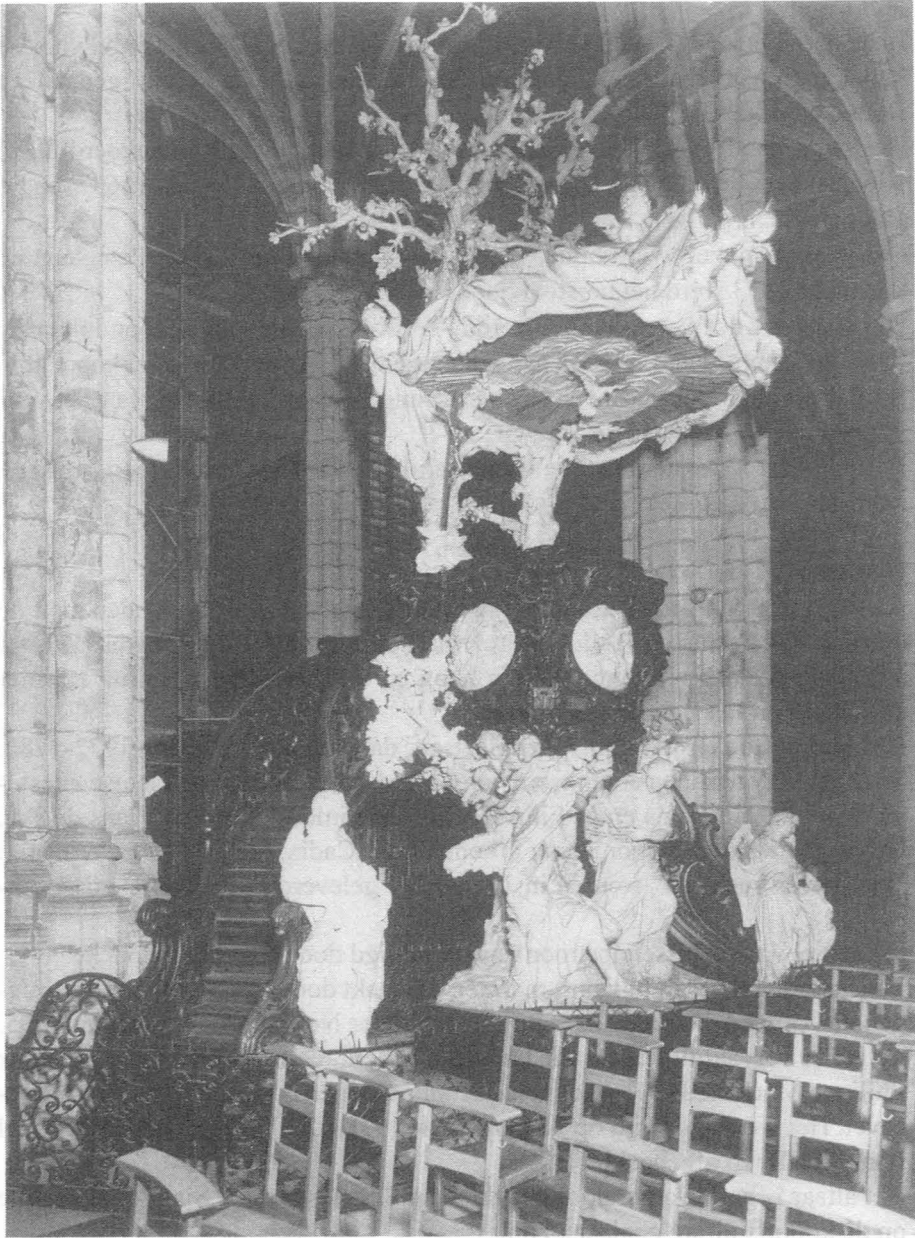
Bij notariële akte van 6 maart 1741 werd een overeenkomst gesloten met de in 1695 te Gent geboren en in Nijvel woonachtige beeldhouwer Laurent Delvaux. In de akte werd bepaald dat deze de preekstoel zou vervaardigen uit Deense eik en Italiaans marmer. De kostprijs, 15.000 Brabantse gulden, werd betaald door de Fundatie Triest. De plaatsing van het meubel gebeurde in 1745.

Voor de beschrijving van de preekstoel laten we Delvaux zelf aan het woord: "Het idee is allegorisch op de geboorte van Jezus Christus en staat afgebeeld op het voornaamste bas-relief. De Wereld die tot aan dit tijdperk in de duisternis van de afgodenverering verkeerde, is voorgesteld in de figuur van de Tijd die bij het geschal der trompetten van een groep geleigeesten, schijnt te ontwaken uit een diepe slaap. Hij licht de sluier op die hem bedekt en aan zijn onthutste blikken vertoont zich de Waarheid die hem de heilige schriften toont. Aangezien het maar door zijn dood is dat Jezus Christus de vernietiging van het imperom van dwaling en leugen voltooid heeft, verschijnt aan de voorzijde van de hemel van de preekstoel een groep engelen die het teken der verlossing dragen en een tweede groep kinderen die de noodlottige appel uit de muil van de slang rukken."

De kuip van het meubel is versierd door middel van drie taferelen in bas-reliëf, respectievelijk voorstellende: de geboorte van Christus, de boete van Sint-Bavo in het bos van Mendonk en de bekering van Sint Paulus.

De twee engelen aan de voet van de trapleuning houden geen verband met het hoofdthema. Zij vestigen de aandacht van de toehoorders op de woorden van de prediker.

Op de achterkant is een witmarmeren portretmedaillon van Antoon Triest aangebracht.

De Preekstoel van Laurent Delvaux.

Van de tekst op de stam van de boom: "L. Delvaux Gandavensis invenit et fecit Nivellis 1745" zou enkel de naam door de kunstenaar eigenhandig zijn aangebracht.

Het smeedijzeren hek werd gemaakt door J. Arens.

Het orgel

In de periode 1653-1656 bouwden Pierre Destré en Louis Bis het orgel voor de kathedraal. Voor het beeldhouwwerk werd vermoedelijk beroep gedaan op Bouwewijn Van Dickele.

Het onderhoud en de herstellingen werden respectievelijk uitgevoerd door: Nicolaes Langlé (1681), J.B. Forcheville (1682), Niclaes Helman (1697) en Pr. van Peteghem (1743).

Het instrument zelf werd bijna volledig vernieuwd door M. van Peteghem en kort voor 1893 werd het hersteld door Pieter Vereecke.

Het orgel uit de Wereldtentoonstelling te Brussel - gebouwd door Johannes Klais uit Bonn - werd in 1935 aangekocht en aan het oude orgel gekoppeld.

In zijn huidige toestand is er slechts weinig bewaard gebleven van het oorspronkelijk 17de eeuws instrument.

De orgelkast is versierd met de wapenschilden van bisschop Antoon Triest en het Sint-Baafskapittel.

Het koor

Aan weerszijden van de trap die naar het hoogaltaar leidt, bevinden zich de beelden van Petrus en Paulus. Karel van Poucke werkte er aan van 1776 tot 1782. De beelden zijn circa 2,60 m hoog en werden vervaardigd uit marmer afkomstig uit het Italiaanse Carrara.

Het koorgestoelte met zijn 75 zitplaatsen, dateert uit de periode 1772-1782. Voor het vervaardigen ervan werd beroep gedaan op een aantal Gentse kunstenaars zoals; Jan Frans en/of Filip Begijn, Dominicus Cruyt en Frans de Pre. Het is gemaakt uit mahoniehout afkomstig uit Cadix. De 86 paar scharnieren "met silver beslegen" werden in 1776-1777 geleverd door Jean-Denis Bourgois.

De hemel van de bisschopstroon is vervaardigd door Karel van Poucke.

Van het hoogaltaar in Italiaans marmer, gemaakt door Hendrik Frans Verbruggen uit Antwerpen, legde bisschop P.E. van der Noot de eerste steen in 1705. Voor het vervaardigen van dit kunstwerk werd Verbruggen bijgestaan door Philippe Martens, Jan Hebbelinck, Jacobus Coppens, Jacques Colin en J.J. Picavet. Het werd ingewijd op 28 oktober 1719. Het is 18 meter hoog. Centraal staat Sint-Bavo afgebeeld.

Het altaar is geflankeerd door beelden van Sint-Livinus en Sint-Amandus die op de koorafsluiting geplaatst zijn.

De grauwschilderingen in het koor zijn van de hand van Pieter Norbert van Reyschoot en stellen "13 historiën" voor uit het Oud en Nieuw Testament. Ze dateren uit de periode 1773-1792.

De 38 blazoenen die in het koor werden opgehangen zijn die van de ridders van het Gulden Vlies. Ze werden geschilderd ter gelegenheid van de samenkomst van het 7de kapittel in 1445.

De vier roodkoperen kandelaars, opgesteld tussen het koorgestoelte en het hoogaltaar, dateren uit de eerste helft van de 16de eeuw en worden toegeschreven aan Benedetto da Rovizzano. Ze werden op 9 april 1668 aangekocht door de fundatie Triest en zijn afkomstig uit het Tomb House van de Saint-George's Chapel te Windsor. Ze werden nog vóór de onthoofding van koning Karel I naar het Europeese vasteland overgebracht.

Naast het wapenschild van "een Engelse koning" werd bij de aankoop door goudsmid Jan van Sichem het wapenschild van Antoon Triest er aan toegevoegd.

Bij de opstelling in het koor leverde Rombaut Pauli (Pauwels) de marmeren sokkels.

In het koor bevinden er zich vier praalgraven van Gentse bisschoppen.

Het praalgraf van Carolus Maes, afgebeeld in liggende houding, is van de hand van Rombaut Pauwels en dateert uit 1666.

Een tweede praalgraf is dat van Carolus van den Bosch, gebeeldhouwd door Gery Picq in de periode 1660-1665. De bisschop is afgebeeld in geknielde houding samen met zijn patroon de H. Carolus Borromeus. Het monument is voorzien van de kwartierstaat van de bisschop en een engeltje met zijn wapenschild (links gekwartierd: Sint-Baafs - van den Bosch en rechts: het graafschap Evergem).

Het praalgraf van bisschop Eugenius Albertus d'Allamont, afgebeeld in geknielde houding, werd vervaardigd door Jean del Cour uit Luik in 1667-1670. Naast de kwartierstaat van de bisschop is het grafmonument eveneens voorzien van een engeltje dat zijn wapenschild torst (links: Sint-Baafs - Allamont en rechts: Evergem).

Het oudste praalgraf in het koor is dat van bisschop Antoon Triest. De bisschop gaf nog tijdens zijn leven opdracht aan Jeroom Duquesnoy II om dit kunstwerk te vervaardigen. Het zou trouwens het laatste werk zijn van deze kunstenaar. Wegens zedenfeiten werd hij nadien immers ter dood veroordeeld. Op 28 september 1654 voltrok men het vonnis op de Korenmarkt door wurging, gevolgd door de brandstapel. Op dat ogenblik moest er nog 6 a 8 dagen gewerkt worden om de tombe op te richten en 3 a 4 dagen om het gezicht van de bisschop af te werken.

Vermelden we hier nog dat Antoon Triest in 1642 een stichting in het leven riep die een deel van zijn inkomsten belegde in een fonds waarvan de opbrengst bestemd was voor de verdere verfraaiing van de kathedraal na zijn dood.

Voor de koorafsluiting uit 1761-1767 werd beroep gedaan op de Gentse beeldhouwer Pieter-Antoon Verschaffelt.

In de kooromgang vinden we naast het praalgraf van bisschop Govardus-Gerardus van Eersel uit 1782-1783 door Karel van Poucke en Frans Jozef Janssens ook het praalgraf van bisschop Joannes-Baptist De Smet uit 1745 door Jacques Bergé. Dit laatste stond oorspronkelijk tegen de westmuur van de Lam

Godskapel maar werd in de eerste helft van de 19de eeuw naar zijn huidige plaats overgebracht.

In een zwartmarmeren lijst, achter het hoofdaltaar, bevindt zich een "Laatste Avondmaal" uit 1708 door Jan van Cleef.

De portretten in het noordelijk deel van de kooromgang zijn die van de Gentse bisschoppen (van de 16de tot de 20ste eeuw). Een tweede reeks portretten omvatten de leden van het kapittel die elders tot bisschop gewijd werden of tot hulpbisschop aangesteld werden. Beide reeksen hingen vroeger in de kapittelzaal van het Kapittelhuis.

De vijftien glasramen van het hoogkoor dateren uit 1861-1878. Een aantal daarvan zijn het werk van Jean-Baptist de Béthune.

Een waar hoogtepunt in de kunst, behorend tot het patrimonium van de kathedraal, is de Calvarietriptiek toegeschreven aan Joos van Wassenhove, beter bekend onder de naam Justus van Gent, van omstreeks 1464-1468.

Een "Gezicht op Gent" gezien vanuit het noorden, een kopie naar Lucas de Heere, vervolledigt het rijke kunstbezit.

De kapellen

Voor de overige delen van de kathedraal volgen we de nummering en de benaming van de kapellen zoals aangeduid bij dr. Elisabeth Dhanens (zie afbeelding van het grondplan). De plaatsen die doorgaans niet voor het publiek toegankelijk zijn worden niet besproken.

I. Portaal onder de westtoren (hoofdportaal)

Aan de noordwand: epitaaf van kanunnik Cornelius Pierin († 1668).

Aan de zuidwand: epitaaf van deken Maximiliaan van de Woestijne († 1669).

Bij het binnenkomen links: grisailleschilderij "Christus aan het kruis" toegeschreven aan P.N. van Reyschoot.

II. Portaal, vroeger kapel O.L. Vrouw van zeven Weeën.

Epitaaf van Jonnes le Monier, deken, en Ferdinandus de Tollenaere uit 1676.

Epitaaf van Petrus de Mey, tesorier († 1679).

Glasraam uit 1940 door H. Coppejans, geschonken door Mgr. Van Rechem ter gelegenheid van zijn zilveren bisschopsjubileum.

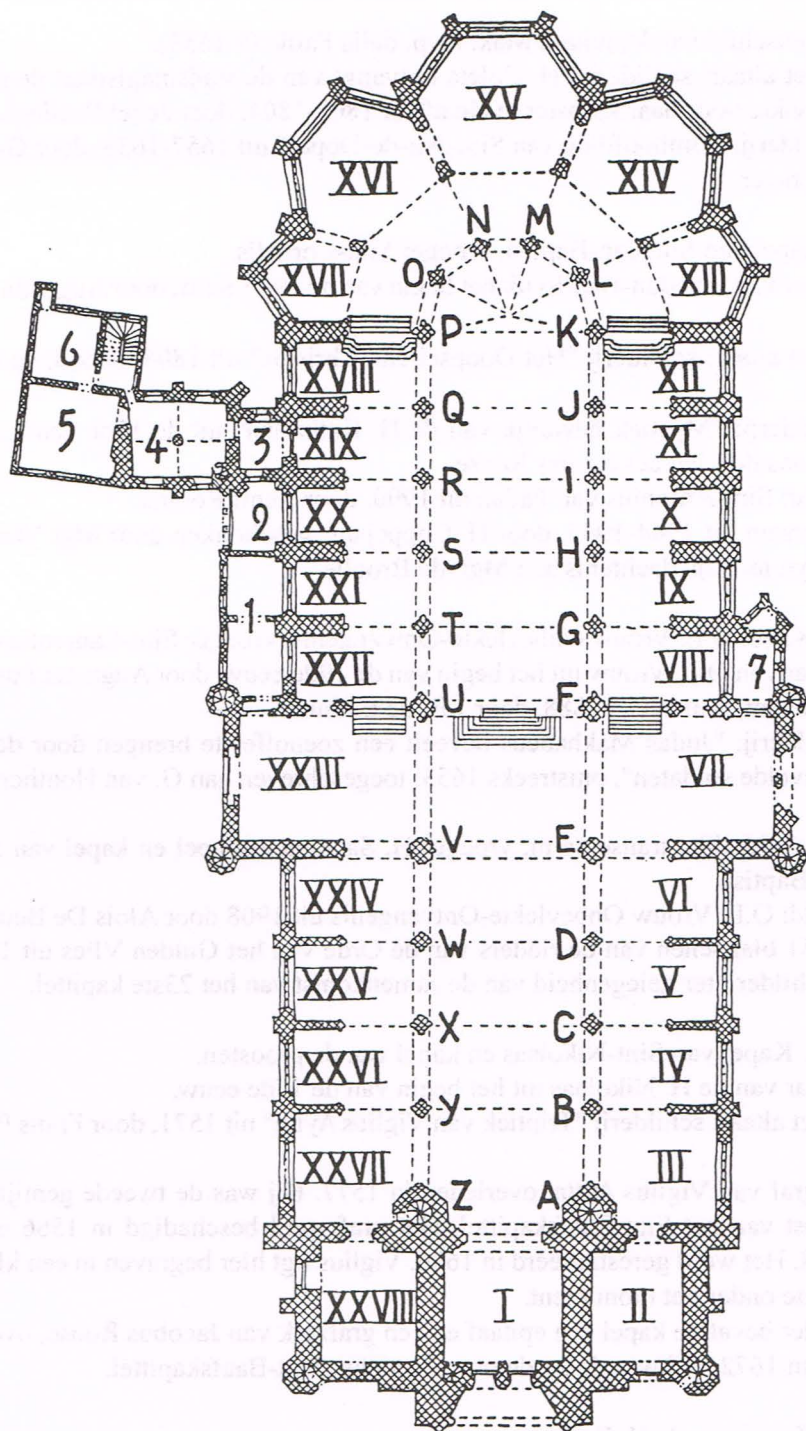
III. Kapel van de H. Geest.

Praalgraf van H.C. Lambrecht uit 1892, door Remi Rooms.

Glasraam uit 1930 door Camille Ganton, geschonken door Mgr Van Rechem, hulpbisschop, ter gelegenheid van zijn zilveren jubileum als algemeen overste der Zusters van Liefde.

IV. Kapel van de H. Coleta, vroeger Sint-Michiel.

Altaar van H. Coleta (deels uit de 17de eeuw en deels uit de 20ste eeuw), met

Sint-Baafskathedraal. Referentieplan naar dr. Elisabeth Dhanens.

wapenschild van kanunnik Max. Hyp. della Faille († 1655).

In het altaar: schilderij "H. Coleta ontvangt van de stadsmagistraat de stichtingsakte voor haar klooster te Gent" uit 1802-1804, door Jozef Paelinck.

Schilderij: "Onthoofding van Sint-Jan-de-Doper" uit 1657-1658, door Gaspar de Crayer.

V. Kapel van Sint-Jan-Baptist, vroeger Sint-Cornelis.

Altaar van Sint-Jan-Baptist uit het begin van de 19de eeuw, door Augustin Portois.

In het altaar: schilderij "Het Doopsel van Christus" uit 1808, door J. de Cauwer.

Schilderij: "Mystiek huwelijk van de H. Katharina" uit de 17de eeuw, door Niklaas de Liemacker alias Roose.

Beeld: Sint-Antonius van Padua uit 1900, door Remi Rooms.

Glasraam uit 1944-1945, door H. Coppejans, geschonken door Mgr Van den Gheyn ter nagedachtenis aan Mgr. de Broglie.

VI. Kapel O.L. Vrouw Onbevleete-Ontvangenis, vroeger Sint-Laurentius.

Altaar van O.L. Vrouw uit het begin van de 19de eeuw, door Augustin Portois. Glasraam, omstreeks 1888, door J.B. de Béthune.

Schilderij: "Judas Makhabeus beveelt een zoenoffer te brengen door de geneuvelde soldaten", omstreeks 1653, toegeschreven aan G. van Honthorst.

VII. Zuidelijke transeptarm, vroeger H. Sacramentskapel en kapel van Sint-Jan-Baptist.

Beeld: O.L. Vrouw Onbevleete-Ontvangenis uit 1908 door Alois De Beule.

De 51 blazoenen van de ridders van de Orde van het Gulden Vlies uit 1559, geschilderd ter gelegenheid van de samenkomst van het 23ste kapittel.

VIII. Kapel van Sint-Nikolaas en kapel van de proosten.

Altaar van de H. Nikolaas uit het begin van de 17de eeuw.

In het altaar: schilderij "Triptiek van Viglius Aytta" uit 1571, door Frans Pourbus.

Nisgraf van Viglius Aytta, overleden in 1577. Hij was de tweede gemijterde proost van het Sint-Baafskapittel. Het graf werd beschadigd in 1566 en in 1578. Het werd gerestaureerd in 1606. Viglius ligt hier begraven in een kleine ruimte onder het monument.

Verder bevat de kapel een epitaaf en een grafzerk van Jacobus Roose, overleden in 1672. Hij was de zesde proost van het Sint-Baafskapittel.

IX. Kapel van de H. Barbara.

Altaar van de H. Barbara, deels uit de 17de en deels uit de 19de eeuw, geschon-

ken door Maximiliaan van de Woestijne, deken. Bekroning met wapenschild van de schenker.

In het altaar: schilderij "Marteldood van de H. Barbara uit de 17de eeuw, door Gaspar de Craeyer.

Epitaaf van Joos († 1742) en Ambrosius († 1836) Goethals, gemaakt door de gebroeders Filip en Leopold Parmentier in 1842.

In de vloer: grafzerken van Willem Vrancx, scholaster († 1649) en kanunnik Petrus Bernardus Cardon († 1793).

X. Kapel van Sint-Gillis of van Sint-Job.

Altaar van Sint-Gillis uit het derde kwart van de 17de eeuw, geschonken door Gillis Estrix.

In het altaar: schilderij "De vier evangelisten" uit 1667 door Filip Beernaert.

Epitaaf van kanunnik Joannes Antonius Triest († 1665).

Twee luiken van een passie uit de tweede helft van de 16de eeuw, toegeschreven aan Lucas de Heere.

Twee luiken van kanunnik Germanus de Hontzocht († 1599), einde 16de eeuw.

In de vloer: grafzerken van Egidius Estrix, scholaster († 1658) en Ferdinand Sigers, kanunnik († 1730).

XI. Kapel van de H. Ivo.

Altaar van de H. Ivo uit het tweede kwart van de 17de eeuw, geschonken door deken Cornelis Ooms.

In het altaar: schilderij "Christus en de overspelige vrouw" uit de 17de eeuw, door Antoon van den Heuvel.

Nisgraf in de westmuur van de kapel van Cornelius Jansenius en Willem Lindanus uit 1595. De eerste graftombe van bisschop Jansenius werd vernield tijdens de beeldenstormen.

Schilderij: "De koningin van Saba bezoekt Salamo" uit 1559, door Lucas de Heere.

In de vloer: grafzerk van Cornelius Ooms, deken († 1654).

XII. Kapel van Sint-Quirinus.

Altaar uit einde 16de-begin 17de eeuw.

Altaar van de H. Quirinus uit 1761, geschonken door Antoon Jozef de Draeck, scholaster. Met wapenschild van de schenker.

In de altaren: schilderijen "Wake in de hof van Olijven" uit eind 16de-begin 17de eeuw en "De opwekking van Lazarus" uit de 17de eeuw, toegeschreven aan Antoon van den Heuvel.

Schilderij: "De bewening van Christus" uit de tweede helft van de 16de eeuw, door of naar Lucas de Heere.

In de vloer: grafzerken van Mattheus Hyacinthus Happart, cantor († 1730) en Maximiliaan Ignatius Michel, kanunnik († 1740).

XIII. Joos Vijdkapel, kapel van Adam en Eva, vroeger Lam Godskapel.
Epitaven van Ferdinand de Brunswijck-Luneburg, cantor († 1753), gemaakt in 1758 door Jacques Martens en van de familie De Draeck uit 1759.
Het beroemde Lam Godsretabel werd voor deze kapel gemaakt. Om veiligheidsredenen werd het overgebracht naar de vroegere doopkapel (zie kapel XXVIII).

XIV. Bisschopskapel, vroeger Sint-Aubertus.
Altaar van Sint-Aubertus, omstreeks 1633.
In het altaar: schilderij "De bewening van Christus" uit 1633 door Gerard van Honthorst.
Twee glasramen uit 1922 en 1923 door G. Ladon.

XV. Kapel van het H. Sacrament, vroeger O.L. Vrouw te Radiën.
Altaar van O.L. Vrouw te Radiën uit 1627-1630 door Hubert Hanicq.
Tombe met gebeeldhouwd reliëf "De begrafenis van Sint-Macharius" door A. Portois, stond oorspronkelijk in kapel XXV.
Beelden van Oscar Sinia: "Sint-Bavo als monnik" uit 1923, "H. Pastoor van Ars" uit 1935 en "Sint-Jan-Baptiste de la Salle" uit 1951.
In het zuidelijk venster: glasraam uit 1919 door Jos Casier, geplaatst ter gelegenheid van het 25-jarig episcopaat van Mgr. Stillemans.
In het noordelijk venster: glasraam uit 1918 door Jos Casier.
In de vloer: grafzerk van Emmanuel Carolus van Hoobrouck († 1789) en Eleonora Francisca de Schiffer († 1797).
In de boogopening tussen de kapellen XIV en XV: het praalgraf van Maximiliaan Antoon van der Noot, 15de bisschop van Gent, uit de periode 1759 en 1778, door Pieter Antoon Verschaffelt. Met kwartierstaat van de bisschop.
In de boogopening tussen de kapellen XV en XVI: het praalgraf van Philippus Erardus van der Noot, 13de bisschop van Gent, ontworpen door Louis Cnudde en uitgevoerd door Jan-Baptist Helderbergh, broeder Jan Boeksent en Pieter de Sutter de oude tussen 1719 en 1730. Met kwartierstaat van de bisschop.

XVI. Pastoorskapel, vroeger Sint-Sebastiaan.
Altaar van Sint-Sebastiaan uit het tweede kwart van de 17de eeuw. De bekleding van het blok werd vernieuwd in 1929. In de nis van de bekroning: het beeld van Sint-Antonius van Padua.
In het altaar: schilderij "De hemelse hofhouding" uit 1644, door Niklaas de Liemacker alias Roose.
Schilderijen: "Landschap met de prediking van de H. Ivo" uit 1643-1644, toegeschreven aan Lucas van Uden en Dirk (Pieter) Hals. "Landschap met de prediking van de H. Drogo" uit 1613-1644, toegeschreven aan Lucas van Uden.
In de vloer: grafzerken van Petrus Boele († 1655), Franciscus de Pickere

(† 1722) en Joannes Baptist de Pickere († 1728), Joannes de Haese († 1740), Judocus Goethals († 1760) en Theresia Michaële le Febure († 1736), Petrus Van Damme - tesorier († 1765), Filip Jacob van Hulle - pastoor († 1772), Petrus Franciscus Goossens - pastoor († 1776) en de familie de Zingerling uit de 18de eeuw.

XVII. Kapel van de HH. Petrus en Paulus.

Altaar van de HH. Petrus en Paulus uit het begin van de 17de eeuw.

In het altaar: schilderij "Triptiek van Pieter Damant" uit 1608, door Otto Venius, waarvan het linkerzijluid verdwenen is. Het was een geschenk van Pieter Damant, 3de bisschop van Gent, voor het altaar van zijn grafkapel. De bisschop is afgebeeld op het rechterzijluid. Het middenpaneel stelt de "Opwekking van Lazarus" voor.

In de vloer: grafzerken van Jan Baptist le Monier - deken († 1675) en Egidius Franciscus Audenaert - deken († 1768).

In deze kapel hangt tevens het schilderij "De bekering van Sint-Bavo" door Peter Pauwel Rubens. Dit kunstwerk heeft een vrij bewogen geschiedenis achter de rug waarop we hier wat dieper ingaan.

Carolus Maes, bisschop van Gent van 1610 tot 1612, had het plan opgevat om in de Gentse kathedraal een nieuw hoofdaltaar op te richten. Aan Rubens had hij gevraagd een triptiek te schilderen die het nieuw altaar moest opsmukken. Het bleef echter slechts bij één doek.

Door het kort episcopaat van bisschop Maes en het feit dat zijn twee opvolgers geen interesse meer hadden voor het plan van hun voorganger, werd het project opgedoekt.

Wie echter niet gelukkig was, was Rubens. Hij bleef met het bestelde doek zitten. Rubens nam echter zijn toevlucht tot aartshertog Albrecht die vermoedelijk tussen beide kwam.

Tenslotte kocht bisschop Antoon Triest dan toch het doek en liet er zijn wapenschild op aanbrengen.

Gedurende drie kwart eeuw werd het opgehangen in het raam van het hoofdaltaar.

Omstreeks 1702 werd het doek overgebracht naar het altaar van de Sint-Sebastiaanskapel.

In 1794 eisten de Fransen het kunstwerk op en brachten het over naar Parijs. Het keerde naar België terug in 1811 en kreeg een onderkomen in het Museum te Brussel waar het werd tentoongesteld onder de benaming "Sainte Gudule". Het was de Nederlandse koning Willem I die het doek terug aan Gent schonk. Het kwam echter niet naar de kathedraal maar wel naar het stadsmuseum. Op verzoek van de kerkfabriek van Sint-Baafs keerde het schilderij in 1825 terug naar de kathedraal waar het een onderkomen vond in kapel XVI. Kort daarop kreeg het zijn definitieve plaats waar het nu nog hangt.

Het doek onderging een aantal restauraties o.a. door Pieter Hals (in 1628-1629), Filip Beernaert, Louis Vossenberck, Pieter Le Plat, Van Laer (in 1759), Raphaël Donselaer (in 1862), E. Roegier en Robert De Pauw, en ten slotte Paul Aelman.

Rubens zelf beschouwde dit doek als één van zijn belangrijkste werken.

XVIII. Kapel van Sint-Livinus.

Altaar van Sint-Livinus uit 1627-1628, door Hubert Hanicq, geschonken door Filip Lanchals, met geschilderde en gebeeldhouwde wapencartouché van Filip Lanchals - Florence de Gruutere.

In het altaar: schilderij "De marteldood van de H. Livinus" uit 1631-1633, door of naar Gerard Seghers, geschilderd in opdracht van Filip Lanchals.

Schilderij: "De dood van Sint-Rochus" uit 1853, door Karel Picqué.

Glasraam door C. Ganton, omstreeks 1910.

In de vloer: grazerk van Marie Gheyle († 1736).

XIX. Portaal naar de sakristie.

Boven het portaal: schilderij "De bekering van Sint-Paulus" uit de 17de eeuw.

XX. Kapel van de H. Katharina.

Altaar van de H. Katharina uit het eerste kwart van de 17de eeuw, geschonken door Pieter van Esch.

In het altaar: schilderij "De marteldood van de H. Katharina" uit de 17de eeuw, een kopie naar P.P. Rubens.

Glasraam door H. Coppejans uit 1928-1929, geschonken door kanunnik De Meester.

Epitaven van Joachim du Puget, cantor († 1717) en prins Ferdinand de Lobkowitz, 17de bisschop van Gent († 1795), begraven te Munster.

In de vloer: grafzerken van Petrus van Esch, cantor († 1637), Robert d'Aubermont, cantor († 1697) en Egidius Franciscus de Grave, cantor († 1813).

XXI. Kapel van de H. Margareta.

Altaar van de H. Margareta uit 1626.

In het altaar: schilderij "H. Margareta" uit de 17de eeuw.

Epitaaf van Philippe François du Faing († 1680) en Petronille Morel de Tangry († 1686).

In de vloer: grafzerk van Franciscus Leopoldus van Grootven, kanunnik († 1844).

XXII. Kapel van Sint-Pieter.

Altaar van de H. Petrus uit de eerste helft van de 17de eeuw.

In de vloer: grafzerk van Petrus Boele, kanunnik († 1655).

XXIII. Noordelijke transeptarm, vroeger doopkapel en kapel van het H. Kruis. Beeld van Sint-Jozef met wapendragend engeltje, omstreeks 1910, door Aloïs de Beule, geschonken door gouverneur de Kerchove d'Exaerde.

In het altaar: schilderij "De werken van barmhartigheid" uit 1577, toegeschreven aan Frans Pourbus of Michiel of Rafaël Coxie.

Schilderijen: twee luiken van de "Verrezen Christus" uit de tweede helft van de 16de eeuw, toegeschreven aan Lucas de Heere; "Historie van de H. Andreas" door Frans Pourbus, veertien panelen in drie reeksen, geschilderd in opdracht van Viglius Aytta die tevens kanselier van het Orde van het Gulden Vlies was; "De H. Drieëenheid" uit de 16de eeuw; twee luiken van Jan De Hertoghe, eind 16de eeuw, toegeschreven aan Michiel Coxie; een "Kruisafneming", omstreeks 1627-1628, door Theodoor Rombouts en een "Verrijzenis van Christus" uit de 17de eeuw.

XXIV. Kapel van O.L. Vrouw ter Engelen en Sint-Jozef.

Altaar van O.L. Vrouw ter Engelen, deels 1631 en deels 19de eeuw.

In het altaar: schilderij "De hemelvaart van Maria" uit de 17de eeuw, door Gaspar de Crayer.

Glasraam uit 1871, door J.B. de Béthune.

Epitaaf van de weggevoerde seminaristen naar Wesel in 1813, geplaatst in 1840.

XXV. Kapel van de H. Macharius.

Schilderij: "H. Macharius, patroon van de pestlijders" uit de 17de eeuw, door Gaspar de Crayer.

Glasraam over het leven van de H. Macharius uit 1867, door J.B. de Béthune.

XVI. Kapel van de H. Landoald.

Altaar van de H. Landoald uit de 17de en de 19de eeuw, geschonken door Filip de la Kethule († 1644) en Helene Benoit († 1647), met in de bekroning een gedeeltelijk alliantiewapen.

In het altaar: schilderij "Het mirakel van de H. Landoald" uit 1807-1808, door Pieter van Huffel.

Schilderij: "De H. Filippus doopt de Ethiopier", begin 17de eeuw.

Glasraam uit 1930, door H. Coppejans, geschonken ter herinnering aan het zilveren priesterjubileum van kanunnik De Ruyver. In dit glasraam zijn enkele fragmenten geïntegreerd van een glasraam uit 1559 nl. vijf van de zestien kwartieren van Filip de Liedekerke.

Epitaaf van Melchior de Locquenghien, tesorier († 1636).

XXVIII. Kapel van de Driekoningen.

Kruisweg in gepolychromeerd terra cotta uit 1900, door Aloïs de Beule.

Schilderijen: "De Nood Gods" uit het begin van de 17de eeuw, door Abraham Janssens en "De stervende Christus" uit de 17de eeuw door Gaspar de Crayer. Glasraam uit 1909 door G. Ladon.

Doopvont uit 1809, door Augustin Portois, rond het voetstuk het wapenschild van kanunnik J. Ch. Kervyn.

XXVIII. Doopkapel, vroeger H. Sacrament en Sint-Anna.

Sinds enkele jaren biedt deze kapel een veilig onderkomen aan het veelluik "De aanbidding van het Lam Gods". Het is veruit het belangrijkste kunstwerk dat de kathedraal bezit.

Het ontwerp van het veelluik werd ontleend aan de Apocalyps (VII, 9-17). De gebroeders Hubert en Jan Van Eyck maakten het in opdracht van Joost Vijdt, heer van Pamel, en zijn echtgenote Isabella Borluut. Het was bestemd om als altaarstuk te dienen voor hun privékapel (kapel XIII) in de Sint-Janskerk.

Het werd een eerste maal publiek tentoongesteld in 1432.

Het kunstwerk onderging een eerste kuisbeurt in 1550 door Lancelot Blondeel en Jan Schoreel. Verdere restauraties hadden plaats in 1643 door Antoon van den Heuvel, in 1825 en 1828 door J. Lorent senior en in 1859 door Douselaer. Koning Filips II wou het werk bezitten, doch stuitte hierbij op een weigering van de kanunniken van Sint-Baafs. Tenslotte liet hij door Michiel Coxie uit Mechelen een kopie schilderen.

Naar aanleiding van de beeldenstorm in 1566 borg men het veelluik op in de toren, waar het jarenlang verbleef.

Tijdens de Gentse Calvinistische Republiek bracht men het in 1578 over naar het schepenhuis - nu het stadhuis - en werd het respectievelijk aan de Prins van Oranje - Willem de Zwijger - en later aan Koningin Elisabeth van Engeland aangeboden. Als afstammeling van de schenkers Joost Vijdt en zijn echtgenote liet echter Joost Triest, heer van Lovendegem, zijn eigendomsrecht op het kunstwerk gelden, waardoor het in Gent bleef.

Nadat de Fransen Gent waren binnengevallen, roofden ze in 1794 de twee belangrijkste panelen van het veelluik, namelijk "God de Vader" en "De aanbidding van het Lam Gods". Maar reeds in 1815 werden beide panelen teruggegeven.

Voor dringende herstellingswerken aan de kerk en bij gebrek aan de nodige fondsen, vond men er niets anders op dan zes panelen te verkopen aan de Brusselse kunsthandelaar Nieuwenhuys voor het bedrag van 300 gulden. De verkoop ging door op 19 december 1819. Via de Engelse verzamelaar Solly werden ze nog diezelfde maand doorverkocht aan Frederick-Willem III, koning van Pruisen. Het zou nog tot 6 november 1920 duren vooraleer het volledige veelluik terug op zijn oorspronkelijke plaats in de Vijdtkapel belandde.

Ondertussen was er nog iets anders gebeurd. In de tweede helft van de vorige eeuw vond men dat Adam en Eva er toch wat te naakt bijstonden. Het kerkbe-

stuur besloot dan maar onze oudste stamvaderen af te beelden, getooid in dierenhuiden. De twee originele panelen werden in 1861 aan de staat verkocht voor 50.000 fr. Bovendien moest de staat de geschilderde glasramen leveren voor het koor en de kruisbeuk.

De panelen met de puriteinse Adam en Eva kan men nu nog bekijken. Ze hangen aan een pilaar naast het hoofdportaal.

In de nacht van 10 op 11 april 1934 werden de panelen "De rechtvaardige rechters" en "Sint-Jan de Doper" gestolen. De dader, die het bisdom een belangrijke som geld wou afpersen, gaf op 28 mei 1934 het paneel "Sint-Jan de Doper" terug als bewijs dat hij het andere paneel "De rechtvaardige rechters" wel degelijk in zijn bezit had. Op 25 november 1934 overleed plots Arseen Goedertier. Op zijn sterfbed zei hij de enige te zijn die wist waar zich het gestolen paneel bevond. Hij kreeg echter niet meer de kans de plaats aan te duiden en nam het geheim mee in zijn graf.

7. H. Grafkapel.

In deze kapel treffen we de epitaaf aan van Pieter de Vos, kanunnik († 1587).

De crypte

Vooraf behandelen we het centrale deel van de crypte.

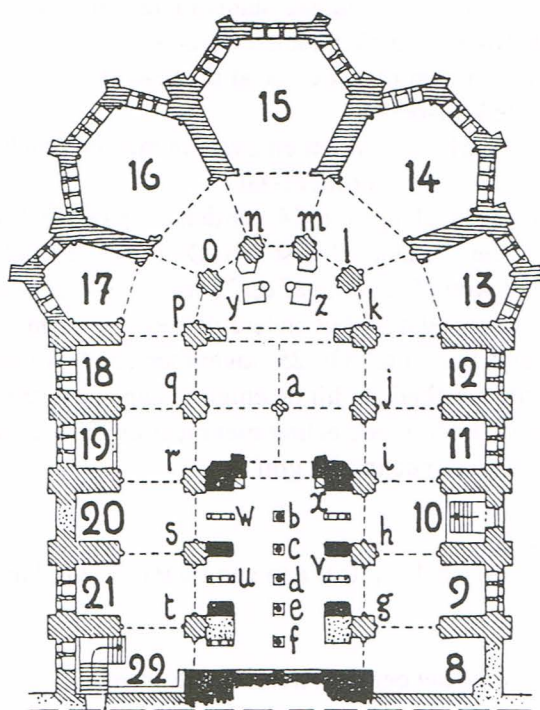
Hier treffen we de graftombe aan van Lucas Munnich († 1562). De eerste tombe van deze laatste abt van de Sint-Baafsabdij en tevens eerste proost van het Sint-Baafskapittel, werd tijdens de beeldenstorm in 1566 vernield. Reeds datzelfde jaar gaf Viglius Aytta opdracht de tombe te restaureren maar tijdens de godsdiensttroebelen in 1578 werd deze terug vernield. De huidige graftombe werd in 1600 nieuw opgericht in opdracht van het kapittel.

Verder treffen we hier nog de schilderijen aan "De H. Hyacinthus met monstrans" uit de 17de eeuw, door N. de Liemacker alias Roose en het portret van Mgr Antoon Triest uit 1656 of een kopie.

In de noordelijke zijbeuk van de crypte vinden we de grafzerken van Gillis Spruuts († 1477) en Margriete Boecx († 1472), van Joanna Ysewiins († 1489) en familie, van Gerard van der Hoyen († 1517) en Josijne van der Camere († 1496), en van Wauter Crabbe († 1531).

In de middenbeuk van de crypte vinden we de grafzerken van Mgr. Antoon Triest († 1657), van Mgr. A. de Hornes († 1694) en van Mgr. E.A. d'Allamont († 1673) waaronder het hart van deze bisschop begraven ligt en wiens lichaam te Madrid begraven werd.

Tevens treffen we er de gedenkstenen aan van Mgr. C. Vandenbosch († 1665), van Mgr. F. van Hoorebeke († 1679), van Mgr. I.A. Schets van Grobbendonck († 1680), van Mgr. H.F. Bracq († 1888), van Mgr. A. Stillemans († 1916), van Mgr. E.J. Seghers († 1927), van Mgr. H.J. Coppieters († 1947) en van Mgr. C.J. Calewaert († 1963).

Sint-Baafskathedraal. Referentieplan van de crypte naar dr. Elisabeth Dhanens.

In de zuidelijke zijbeuk van de crypte vinden we de gedenksteen van hulpbischop E. van Rechem († 1943).

Kapel 8.

Een fragment van de graftombe van Michelle de France († 1422), de eerste echtgenote van Filips de Goede.

Een epitaaf van Joanne van Wijckhuus († 1639).

Grafstenen van Petrus de Cortewille († 1595) en Katharina de Gruutere († 1589), van Gisbert de Cortewille († 1607) en Margareta de Grassers († 1609).

Kapel 9.

Grafzerken van Arent Taetse, Gertrude Hecstyls en Jan De Ruddere uit de 16de eeuw en van Willem Vranx, scholaster en zijn zuster Katharine († 1614).

Kapel 10.

In de vloer: grafzerken van Maria van Burgundia († 1627) en van Egidius Estrix († 1658).

Kapel 11.

Gedenkstenen van Mgr. C. Jansenius († 1576) en van Mgr. W. Lindanus († 1588).

Kapel 12.

Epitaaf van Stefanus Sola († 1678).

In de vloer: grafzerken van Filippa de l'Espinoy, moeder van Georgius Chamberlain, uit de 17de eeuw en van Mattheus Hyacinthus Happart († 1730).

Kapel 13.

Altaar uit de tweede helft van de 16de eeuw met schilderij "H. Familie" uit de 17de eeuw, toegeschreven aan Frans Francken.

Epitaven van Frans van Lummene († 1580) en zijn schoonmoeder Joanna van Hembyze-van Waerhem († 1579) uit 1606 en van Frans Borluut († 1609) en Agnes van Zelebek († 1619).

Grafzerken van Willem van Vaernewiic († 1349) en Willem Simonis van Vaernewiic († 1388), van de familie Borluut uit de 15de eeuw, van Cornelius Pierin, kanunnik († 1668).

In de vloer: grafzerken van Joos Triest en Barbara Damant († 1645), van Mgr. J.B. de Smet († 1741), van Claude Bonaventure (De Brune) Vaernewijck († 1750) en van de familie de Draeck uit de 18de eeuw.

Kapel 14.

Altaar uit de tweede helft van de 16de eeuw met schilderij "De verrijzenis van Christus" uit de tweede helft van de 16de eeuw, door of naar Lucas de Heere. Graftombe van Margareta van Ghistel († 1431), het ligbeeld werd vernield tijdens één van de beeldenstormen.

In de vloer: grafzerken van Arthur van Ghistel († 1608) en Katharina van Royen, van Jacobus Bernardus de Rouck († 1732) en Petronella van der Sluys († 1720), van Hendrik du Pierreux, grootvicaris († 1750), van Petrus Adrianus Matthijs, kanunnik († 1750), van Joannes Baptist van Ongevalle, aartsdiaken († 1768), van de familie Antheunis uit de 18de eeuw en van Mgr. J.F. van de Velde († 1838).

Kapel 15.

Schilderijen: "Kruisafneming" uit de 17de of 18de eeuw, een kopie naar P.P. Rubens en "De boodschap van de engel" eveneens uit de 17de of 18de eeuw, een kopie naar N. de Liemacker.

Grafzerk van Johannes Impe († 1440).

In de vloer: grafzerken van Thomas van Lummene († 1441) en Clare van der Heiden († 1479), van Gillis Gramez († 1443) en Jan de Buck († 1557), van Margareta de Hooghe († 1533), van Jacob Truulman († 1538) en Margareta Van Male († 1557), van Jochem De Ruuck en zijn drie echtgenoten Joanna Diericx († 1561), Margriete Laute († 1588) en Joanna Van der Keene, van Anna van Niclene († 1568), Gilleken Coets († 1543) en Lieven Coets († 1552), van Jan de Vos († 1575), Margriete van Coye en Andries de Vos († 1567) en ook van Jan Uutenhove en Barbara Romelijns, van Balthazar van Dyckele († 1621) en Katharina Vlamynck († 1611), van Judocus De Vulder, kanunnik († 1697), van Karel Van Hoobrouck, kanunnik († 1707), van de familie de la Vilette uit 1728, van Mgr. Ph. E. van der Noot († 1730), van de familie van Vaernewijck uit 1734, van Etienne Motte († 1736), van Jan de Haese, priester

(† 1740), van Jan Frans de Castro († 1743), Roberta Francisca Ballet († 1759) en hun zoon Eunéne Ignace de Castro, cantor († 1762), van Paulus de Kimpe († 1744) en Anna van Berchem († 1730), van Lodewijk Jozef de Coninck, kanunnik († 1744), van Jan Mattheus de Block, tesorier († 1750), zijn broer Carolus Benedictus († 1722) en zijn neven Livinus Jozef († 1729) en Jacobus Joannes († 1734), van de familie Guilliamme de Roucourt († 1752), van Mgr. A. van der Noot († 1770), van Franciscus Xaverius Antheunis († 1778) en Joanna Coleta Goethals, van Mgr. G.G. van Eersel († 1778), van Robert Jacques van den Hecke, kanunnik († 1779) en van de familie Mahieu uit de 18de eeuw.

In deze kapel vinden we eveneens de grafzerk van Mgr. de Broglie en Mgr. L.J. Delebeque. Aan deze gedenksteen is een bijzonder verhaal verbonden.

Op 20 juli 1821 overleed Mgr. de Broglie als banneling te Parijs. Tijdens de langdurige ziekte die aan zijn overlijden vooraf ging had de bisschop aan zijn familie te kennen gegeven dat hij wou begraven worden in de crypte van de Sint-Baafskathedraal. Wegens de politiek-religieuze spanningen die aan de basis lagen van het conflict tussen de Broglie en koning Willem I, kon deze wens onmogelijk uitgevoerd worden.

Wel werd van de Franse koning Lodewijk XVIII, op 21 juli 1821, de toelating verkregen om het gebalsemde lichaam van de bisschop in een grafkelder van de Saint-Sulpicekerk te Parijs te begraven. Het hart werd in een urne geplaatst. Het Gentse kapittel, ondertussen op de hoogte gebracht van de wens van de overleden bisschop, nam geen initiatief ter zake.

Het probleem werd terug onder de aandacht gebracht toen op 15 juli 1843 advocaat Jouhaud, in opdracht van de familie, een brief schreef om de rehabilitatie van de Broglie te bekomen bij de Belgische staat.

Verdere pogingen onder het episcopaat van Mgr. Delebecque liepen eveneens op niets uit.

In 1813 waren een aantal Gentse seminaristen naar Wesel verbannen omdat ze de door Napoleon benoemde bisschop de le Brue niet erkenden. In 1863 wou men deze gebeurtenis passend herdenken. Bij de voorbereiding van de festiviteiten kwam de overbrenging terug ter sprake.

Op een vraag aan de homogeen liberale regering Rogier - Frere-Orban, kwam nooit een antwoord.

Ten slotte werd in het grootste geheim het stoffelijk overschot van Mgr. de Broglie dan toch op 29 juli 1863 naar Gent overgebracht. Twee dagen later had de viering plaats voor de verbannen seminaristen. Bij deze gelegenheid werd de urne met het hart aan het Grootseminarie geschonken. Daar wordt ze nu nog bewaard in de nis van de kapel. Het lichaam zelf werd ondergebracht in de kapel van het bisdom.

Op 2 oktober 1864 overleed Mgr. Delebecque. Bij testament had hij te kennen gegeven dat hij wou begraven worden in de kranskapel, gewijd aan O.L. Vrouw, in de crypte van de Gentse kathedraal en zo dit niet mogelijk was op het

kerkhof van Beerlegem. De Gentse burgemeester gaf zijn toestemming en op 7 oktober werd het stoffelijk overschot van de bisschop bijgezet in de crypte. Van deze gelegenheid werd tevens gebruik gemaakt om in alle stilte Mgr de Broglie in dezelfde grafkelder te begraven.

Het geheim bleef goed bewaard tot het in 1913, ter gelegenheid van de 100ste verjaardag van de Weseltragedie, werd ontdekt.

Op 10 juli 1951 besloot men op de kelder een grafsteen aan te brengen. Deze werd echter één meter te ver geplaatst.

Ten slotte opende men op 28 april 1952 nogmaals het graf en toen werd de steen op de juiste plaats gelegd.

Kapel 16.

Altaar met triptiek, van de familie De Ruuck uit 1575.

Tegen de westwand: epitaaf van Simon Bette († 1554) en Eleonora de Waudripont († 1547), toegeschreven aan Jan de Heere.

In de vloer: grafzerken van Jacobus Decani of de Deckere, pastoor († 1461), van Jan Hoebrecht, kruidenier, 15de of 16de eeuw, van Filip Sylvius, kanunnik († 1628), van Maximiliaan van de Woestijne, deken († 1669), van Norbertus van Broecke († 1694), van Franciscus en Joannes Baptist de Pickere, van Pieter († 1737) en Maria Magdalena Desie († 1729), van Max. Ign. Michel († 1740), van Paulus de Kimpe (1744), van de familie de Backere (uit 1748), van de familie Goethals (18de eeuw), van de familie Zingerling (18de eeuw).

Gedenksteen van Mgr Carolus Maes.

Kapel 17.

Altaar (uit 1604) met triptiek van de familie De Vos.

Epitaaf van Maximiliaan Triest († 1611) en Katharina Triest († 1607).

In de vloer: grafzerken van Elisabeth Clais (begin 15de eeuw), van Jan Denys († 1554) en Jakelijne Vylaeyns († 1556), van Joannes Le Monier, deken († 1675), van Ioannes Farde, pastoor († 1704), en van Alexander Bernardus de Crombrugghe, proost († 1765).

Kapel 18.

Een retabel bestaande uit zes paneeltjes. Dit retabel is afkomstig uit het kasteel Vilain XIII te Bazel.

Grafzerken van Ruffelaert Boureel († 1443) en van Philip Rijm en Johanna van den Echaute uit 1540.

Kapel 21.

Epitaaf van Egidius du Faing († 1633) en Margareta van Steelant († 1655).

Grafzerk van Pieter De Steelant († 1613) en Margareta de Martins († 1616).

BIBLIOGRAFIE

- Dhanens Elisabeth: Inventaris van het kunstpatrimonium van Oost-Vlaanderen, deel V, Sint-Baafskathedraal Gent, Gent 1965.

- Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het cultuurbezit in België - architectuur - deel 4 na - Stad Gent, p. 428-432.
- De Potter Frans: Gent van de oudsten tijd tot heden, Gent - 1882-1901, deel 5, p. 304-451.
- Cloet Michel, Collin Ludo, Boudens Robrecht e.a.: Het bisdom Gent, Gent - 1991.
- Van Bruwaene Carine: Keizer Karel achterna - Gent in de eerste helft van de 16de eeuw, Gent - 1990, p. 10.
- Mortier K. en Kerckhaert N.: De rechtvaardige rechters gestolen, Gent - 1968.
- Mortier K. en Kerckhaert N.: Dossier Lam Gods, Gent - 1995.
- De Potter André: Geïllustreerde gids van oud Gent, Tielt - 1983, p. 109-128.
- Deseyn Guido: Gids voor oud Gent, Antwerpen - 1984, p. 164-167.
- Van Overstraeten Jozef, Gerits Jan: Gids voor Vlaanderen, Antwerpen 1985, p. 338-339.
- De Keyzer Berten: Rubens in Oost-Vlaanderen, in Toerisme in Oost-Vlaanderen, 1977, nr. 1, p. 5-7.
- De Preekstoel van de Sint-Baafskathedraal, in: Ghendtsche Tydinghen, 1977, nr. 2, p. 85-87.
- Collin Ludo: Begrafenis van Monseigneur M. de Broglie (1766-1821) in de crypte van de Sint-Baafskathedraal te Gent, in: Ghendtsche Tydinghen, 1989, nr. 4, p. 190-196.

David MAES
